

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2016

GAEILGE – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR II

(90 marc)

DÉARDAOIN, 9 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 2.00 go dtí 3.30

Ceist 1. Léigh go cúramach an sliocht athchóirithe seo as an úrscéal **I Measc Vaimpírí** le **hOrna Ní Choileáin**. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna a ghabhann leis. Ní mór ceist **amháin** a roghnú as **A** agus ceist **amháin** a roghnú as **B**. Is féidir an **tríú ceist** a roghnú as **A nó as B**. Ní gá níos mó ná **leathanach** a scríobh. *Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.*

(15 mharc)

Ag Crochadh Thart le Vaimpírí na hUaimhe

- Vaimpír is ea Marius. Ón gcéad lá ar chas Ailfí, gnáthdhéagóir, agus é féin ar a chéile sa scioból ag bun ghairdín an teachín samhraidh, is ar éigean a bhí siad scartha óna chéile níos mó ná cúpla uair an chloig. Sna laethanta sin, bhí Marius ina chónaí san áiléar i dteach Ailfí. I seanfholcadán a bhíodh sé ina chodladh. Le tamall gearr anuas, áfach, tá Marius agus cúpla teaghlach eile ina gcónaí i seanreilig a bhfuil uaimh ann. Is idir shúgradh is dáiríre a bhíonn Ailfí nuair a thugann sé ‘Vaimpírí na hUaimhe’ orthu. Bhí Ailfí tar éis teacht ar an tuiscint gur vaimpírí faoi leith iad, vaimpírí na hUaimhe. Vaimpírí iad a bheadh gan dídean, b’fhéidir, mura mbeadh an áit sin acu. Vaimpírí iad a d’iarr tearmann ann nuair a thuig siad go raibh siad éagsúil le daoine eile. Ní raibh an scéal iomlán ag Ailfí ós rud é nach raibh sé de mhisneach aige dul róchóngarach don dream seo go fóill – mar cén saghas duine a bheadh ag iarraidh comhlúadar a dhéanamh le Vaimpírí na hUaimhe?
- Smaoinigh Ailfí ar an gcrúinniú a bhí acu tamall roimhe sin le Stuart de Barra, an léiritheoir agus an stiúrthóir scannán cáiliúil. Bhí Stuart de Barra tógtha le Marius agus thug sé cuireadh dó dul go dtí an Trasalváin chun páirt a ghlacadh i scannán uafáis. Bhí tréithe faoi leith ag Marius. Bhí cuma mhílíteach air agus cruth V ar a chuid gruaige ar a chlár éadain. Ní raibh a fhios ag mórán daoine gur vaimpír é Marius. Ba vaimpírí iad teaghlach agus muintir Mharius go léir. D’imigh siad ar ais go dtí an Trasalváin oíche amháin le linn an tsamhraidh agus d’fhág siad Marius bocht ina ndiaidh. Bhí áthas an domhain ar Mharius gur iarr Stuart air dul leis go dtí an Trasalváin agus bhí Ailfí sásta a sheacht ndícheall a dhéanamh chun cabhrú leis.
- ‘Tá eagla orm go mbeidh orainn an turas a chur ar ceal,’ arsa Marius os íseal lá amháin. ‘Tagann uamhain eitilte orm.’ I seomra Ailfí a bhí siad. Bhí siad le himeacht go dtí an Trasalváin faoi cheann trí lá agus bhí nithe fós le plé acu. Bhí an plean oscailte ar an ríomhaire os a gcomhair amach. Stán Ailfí ar Mharius. ‘Uamhain eitilte? Céard é sin?’ a d’fhiafraigh sé de ghuth crosta, mífhoighneach. ‘Uamhain eitilte – faitíos roimh an eitilt,’ a d’fhreagair Marius de ghlór séimh. Phléasc Ailfí amach ag gáire. Baineadh stangadh as Marius. ‘Nílím ag magadh,’ arsa Marius. ‘Is vaimpír tú, a Mharius!’ a dúirt Ailfí. ‘Bíonn tú ag eitilt faoi sholas na gealaí gach oíche.’ ‘I gcruth ialtóige – sciathán leathair – a bhímse agus mé amuigh istoíche,’ arsa Marius. ‘Bíonn saoirse agam, agus tá radar agam ó dhúchas chun mé a threorú.’ Níor labhair ceachtar den bheirt acu ar feadh meandair. Bhris Marius an tost. ‘Eitleán!’ ar sé. ‘Is ionann é agus canna stáin. Ní fhéadfainn é a sheasamh.’
- Bhí Ailfí ag faire ar Mharius go hamhrasach. Bhí aghaidh Mharius níos mílithí ná riamh agus gan é ach á shamhlú féin saite in eitleán. Thuig Ailfí go raibh Marius lándáiríre. Lig sé osna as. Bhí eitilt agus lóistín curtha in áirithe acu cheana féin. Bhí conradh sínithe acu. Bhí Stuart de Barra agus lucht déanta an scannáin ag brath orthu. Bheadh air féin agus ar Mharius an fhadhb seo a réiteach. Ansin chuir Ailfí ceist eile ar Mharius go fonóideach. ‘An bhfuil aon bhob eile agat le bualadh orm inniu?’ Ní raibh sé ag súil leis an bhfreagra a fuair sé. ‘Deacracht bheag amháin eile! Mo phas – tá sé as dáta,’ arsa Marius. B’in buille na tubaiste. Bheadh air grianghraf suas chun dáta de Mharius a fháil. Grianghraf de vaimpír! B’fhusa a rá ná a dhéanamh. Thit Ailfí ina staicín ar an sac pónairí. Lig sé scread íseal as.

(Athchóiríodh an buntéacs lena chur in oiriúint do chuspóirí na measúnachta gan é a chur i gcead an údair roimh ré.)

Ceisteanna (iad ar cómharc)

A (Buntuisicint)

- (i) Tabhair **dhá** phointe eolais i dtaobh na vaimpíirí atá ina gcónaí sa tseanreilig. (Alt 1)
- (ii) Scríobh síos **dhá** chúis a raibh áthas an domhain ar Mharius dul go dtí an Trasalváin. (Alt 2)
- (iii) Luaigh **dhá** dheacracht a bhí ag Marius maidir lena thuras go dtí an Trasalváin. (Alt 3 agus Alt 4)

B (Léirthuisicint Ghinearálta)

- (i) Tabhair cuntas gairid ar **dhá** thréith a bhaineann le Marius.
- (ii) Tabhair cuntas gairid ar **dhá** thréith a bhaineann le hAilfi.
- (iii) Ar thaitin an scéal seo leat? Luaigh **dhá** fháth le do fhreagra.

Ceist 2. Freagair **A** nó **B** anseo. Ní gá níos mó ná **leathleathanach** a scríobh. (15 mharc)

A

- (i) Ainmnigh gearrscéal Gaeilge nó úrscéal Gaeilge nó dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an cineál céanna *mothúcháin* i gceist ann is atá sa sliocht i **gCeist 1**.
Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.
- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa saothar sin faoin gcineál sin *mothúcháin*.

nó

Déan comparáid **ghairid** idir a bhfuil sa sliocht i **gCeist 1** faoin *mothúchán* úd agus a bhfuil faoin *mothúchán* céanna sa saothar atá ainmnithe agat.

B

- (i) Maidir le do rogha **ceann amháin** de *na saghsanna daoine* seo a leanas, ainmnigh gearrscéal Gaeilge nó úrscéal Gaeilge nó dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil *an saghas sin duine* i gceist ann.
Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.
 - (a) Duine sprionlaithe
 - (b) Duine cairdiúil
 - (c) Duine cabhrach
 - (d) Duine misniúil
 - (e) Duine glic
 - (f) Duine seafóideach
- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa saothar sin faoin *saghas duine* atá roghnaithe agat.

Nóta: I gcás **A** nó **B** thuas, tá cead agat chomh maith dráma Gaeilge a ainmniú ar ghlac tú páirt ann le linn do chúrsa.

Ceist 3. Léigh an dá dhán thíos: **Féileacán Oíche** le Pearse Hutchinson agus **Ealaí ar an Life** le Mícheál Ó Ruairc. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna a ghabhann leo.

Ní mór ceist **amháin** a roghnú as **A** agus ceist **amháin** a roghnú as **B**.

Is féidir an **triú ceist** a roghnú as **A nó** as **B**. Ní gá níos mó ná **leathanach** a scríobh.

Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.

(15 mharc)

Féileacán Oíche	Ealaí ar an Life
<p>Díreach faoi leac na fuinneoige, ar adhmaid urláir an léibhinn tháinig tú faoi sholas iarnóna</p> <p>4. ar an bhféileacán oíche – ina chodladh, mar a cheap tú. Ghlac tú go cúramach leis an gcréatúr beag álainn,</p> <p>8. ach le foighne ná le boige níor éirigh leat a mhúscailt.</p> <p>Ar bhileog bhán, sa gcistin thuas staighre,</p> <p>12. gan focal ag cur isteach air, tá an féileacán oíche ina chodladh fós. É donn, bán, airgead-liath,</p> <p>16. órga 's beagnach chomh geal is a bhí riamh: so-ghonta, lán-bheo,</p> <p>19. ag eitilt leis, ar foluain gan léibheann, gan adhmaid, gan fhuinneog.</p>	<p>... péire ealaí bána ag snámh ar an Life i mBaile Átha Cliath</p> <p>4. le déanaí. An lánúin iad? An mbíonn grá idir ainmhithe?</p> <p>8. Idir éin? Cad faoi mhothúcháin? An mbíonn siad croíbhriste?</p> <p>12. An dtéann siad seachtain gan bhia is gan chodladh na hoích' mar atá déanta agamsa?</p> <p>16. Ceisteanna a rith liom ar fheiceáil dom péire ealaí bána ag snámh ar an Life i mBaile Átha Cliath le déanaí ...</p>
<p>(Athchóiríodh na buntéacsanna lena gcur in oiriúint do chuspóirí na measúnachta gan é a chur i gcead na n-údar roimh ré.)</p>	

Ceisteanna (iad ar cómharc)

A (Buntuisicint)

- (i) Luaigh **dhá** rud faoin bhféileacán oíche sa dán *Féileacán Oíche*.
- (ii) Luaigh **dhá** cheist i dtaobh na n-ealaí a rith leis an bhfile sa dán *Ealaí ar an Life*.
- (iii) Luaigh **dhá** rud a rinne an duine leis an bhféileacán oíche sa dán *Féileacán Oíche*.

B (Léirthuisicint Ghinearálta)

- (i) Cén mothúchán is láidre a mhúscailt an dán *Féileacán Oíche* ionat? Luaigh **dhá** fháth le do fhreagra.
- (ii) Scríobh cuntas gairid ar théama an dáin *Ealaí ar an Life*. Is leor **dhá** phointe eolais.
- (iii) Luaigh cosúlacht **amháin** nó difríocht **amháin** atá idir an dá dhán? Is leor **dhá** phointe eolais.

Ceist 4. Freagair **A** nó **B** anseo. (Ní gá níos mó ná **leathleathanach** a scríobh.)

(15 mharc)

A

- (i) Ainmnigh dán Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an cineál céanna *ábhair* i gceist ann is atá i do rogha ceann **amháin** den dá dhán i **gCeist 3** thuas.

Ní mór teideal an dáin sin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.

- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil faoin gcineál sin *ábhair* sa dán atá ainmnithe agat agus ar an gcaoi a gcuireann an file os ár gcomhair é.

nó

Déan comparáid **ghairid** idir a bhfuil faoin *ábhar* úd sa dán atá roghnaithe agat as **Ceist 3** agus a bhfuil faoin *ábhar* céanna sa dán atá ainmnithe agat.

B

- (i) Ainmnigh dán Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil do rogha ceann **amháin** de na *mothúcháin* seo thíos i gceist ann.

Ní mór teideal an dáin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.

(a) Éad

(b) Díoltas

(c) Sonas

(d) Grá

(e) Bród

(f) Díomá

- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa dán sin faoin *mothúchán* atá roghnaithe agat agus ar an gcaoi a gcuireann an file an *mothúchán* sin os ár gcomhair.

Ceist 5. Freagair **A** nó **B** nó **C** anseo thíos. (Ní gá níos mó ná **leathleathanach** a scríobh.)

A

Bhí cóisir mhór ag do mhuintir le déanaí. Scríobh litir chuig do chara ag insint dó/di i dtaobh na cóisire.

I do litir luaigh

- **dhá** phointe eolais faoin gcúis a raibh cóisir ann
- **dhá** phointe eolais i dtaobh na ndaoine a bhí i láthair ag an gcóisir
- pointe ar bith **eile** faoin gcóisir.

B

Bhí stoirm mhór i do cheantar i rith an gheimhridh. Scríobh litir chuig do chara a chónaíonn sna Stáit Aontaithe ag insint dó/di i dtaobh na stoirme.

I do litir luaigh

- **dhá** phointe eolais faoin damáiste a rinne an stoirm
- **dhá** phointe eolais faoin gcabhair a thug tú féin agus do chairde do mhuintir na háite
- pointe ar bith **eile** faoin stoirm.

C

Léigh tú cuntas i do nuachtán áitiúil faoi Chomóradh Éirí Amach 1916 i do cheantar féin. Scríobh an litir a chuirfeá chuig eagarthóir an nuachtáin sin faoin gcuntas.

I do litir luaigh

- **dhá** phointe eolais sa chuntas faoin gcomóradh a n-aontaíonn tú leo
- **dhá** phointe eolais **eile** sa chuntas nach n-aontaíonn tú leo
- pointe ar bith **eile** faoin gcuntas.

Leathanach Bán

Leathanach Bán